

N:o 54.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 11 Maj 1874.

— — — — Andra Kammaren — 11 — —

*Riksdagens underdåniga Skrifvelse, om ändring i gällande stadgan-
den angående mannens målsmansrätt öfver hustrun.*

(Lag-Utskottets Utlåtande N:o 22).

S. A. K.

Hos Riksdagen hafva framställningar blifvit gjorda, åsyftande att be-
reda den gitta qvinnan en mera betryggad ställning i egendomsrättsligt af-
seende.

Enligt hvad erfarenheten bekräftat, inträffar ej sällan, att mannen, ge-
nom missbruk af den honom i lagen tillerkända, snart sagdt oinskränkta rätt
att råda öfver boet, förskingrar dess tillgångar och tillintetgör frukterna af
hustruns sträfvanden för familjens bästa; och sådant missbruk kan icke ens
i afseende på den egendom, hustrun i boet infört, förekommas genom äkten-
skapsförord enligt nu gällande lag. Enär nemligen genom en sådan hand-
ling endast kan bestämmas om giftorätten, men icke om förvaltningen, med-
för åtgärden föga gagn. Det måste dessutom anses obilligt och mången gång
för hustrun förödmjukande, att hon, då hon i boet infört egendom och möjli-
gen såsom myndig före äktenskapet fått råda deröfver, genom äktenskapet går
förlustig denna rättighet och kommer att i fråga äfven om den minsta utgift
bero af mannens godtfinnande.

För afhjelpande, åtminstone i någon mån, af ifrågavarande missförhål-
lande, har Riksdagen genom underdånig skrifvelse den 17 Maj 1871 anhållit,

att Eders Kongl. Maj:t täcktes låta utarbета och i nådig Proposition till Riksdagen framlägga förslag till sådan ändring af 8 kap. 1 § Giftermålsbalken, att genom äktenskapsförord må kunna betingas rättighet för hustru att råda öfver sin enskilda egendom, äfvensom till de förändrade bestämmelser i öfrigt, som deraf borde blifva en följd. Riksdagen, som vidhåller de i berörda skrifvelse uttalade åsigter, har emellertid funnit, att den sålunda föreslagna lagförändringen, afsedd egentligen för de mera bemedlade klasserna, vore föga egnad att afhjelpa det ifrågavarande missförhållandet bland de mindre bemedlade, der de flesta äktenskap stiftas utan annat grundkapital än makarnes arbetskraft. Här blefve denna förändring utan betydelse, och någon annan utväg bör derföre sökas, hvarigenom den medellösa gifta qvinnan må skyddas emot mannens maktmissbruk i afseende på sådan inkomst, som hon genom eget arbete kan bereda sig. Erfarenheten, särdeles från de större städerna, har alltför ofta visat, hurusom mannen kan, på grund af sin målsmansrätt, tillägna sig och förstöra hustruns arbetsförtjenst, som eljest kunnat användas till familjens bästa. Till förekommande af sådant missbruk anser Riksdagen, att rättighet bör lemnas hustrun att sjelf råda öfver hvad hon med eget arbete kan förvärfva.

Visserligen innebär ett dylikt stadgande en afvikelse från den grundsats, som tillerkänner mannen rättighet att förvalta makarnes gemensamma egendom. Men ser man saken från den praktiska sidan, och tager man hänsyn till förhållandena sådana de i verkligheten förete sig, torde det icke kunna bestridas, att principens genomförande i all dess stränghet leder till skadliga följder, och att ett undantag från regeln således är af behovet påkalladt.

Enligt gällande boskildnads lag skall den egendom, som hustru berättigas undanskifta eller som, efter det boskildnaden söktes, tillfallit hustrun, förvaltas af god man, som Rätten förordnar. Om nu lagens stadgande om äktenskapsförord ändras derhän, att det medgifves hustru att utan biträde af god man råda öfver egendom, hvori mannen ej har giftorätt, torde det jemväl böra lemnas hustrun öppet att utan dylikt biträde förvalta sådan egendom, som genom boskildnad undandragits mannens förvaltning.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, har Riksdagen för sin del beslutit

dels att 8 kap. 1 §, 9 kap. 1 § och 11 kap. 6 § Giftermålsbalken skola erhålla följande förändrade lydelse:

8 Kap.

1 §. Vilja man eller qvinna, der hon ej under giftoman står, eller giftoman å mös vägnar, göra förord sig emellan före äktenskapet; då skola de det skriftligen och med tvänne vittnen uppräta, innan vigsel sker. Ej må

förord göras om annat än makarnes giftorätt eller förvaltningen af hustruns enskilda egendom. Förord må ej heller göras till förfång för dem, som bättre rätt till någonderas egendom å den tid hafva. Äktenskapsförord skall öppet ingifvas till Rätten i den ort, der makarne hafva sitt bo och hemvist, eller sätta sig neder att bo, i staden inom åttonde dagen och på landet å nästa ting sedan vigsel skett, och låte Rätten det i protokollet införas. Är vigsel å annan ort förrättad, och kan förty den lagföljd ej ske, som nu förskrifven är, då skall förord inom sagda tid hos Rätten i vigningsorten företes, och varde det, då makarne till boningsorten kommit, sist inom en månad i stad, och å landet vid det ting, som näst efter tre månader infaller, till rätter domstol ingifvet, med bevis af Rätten i vigningsorten, att det der företedt varit. Är ej med förord så förfaret, som nu sagdt är; vare det krafslöst. Hvar som begär, ege att hos Rätten undfå del af äktenskapsförord.

9 Kap.

1 §. Sedan man och qvinna sammanvigde äro, då är han hennes rätte målsman, och eger söka och svara för henne, *utom hvad angår egendom, som är från hans förvaltning undantagen*: hustrun följe ock mannens stånd och villkor.

Är genom äktenskapsförord stadgadt, att hustrun tillhörig egendom skall från mannens förvaltning undantagas, eller är sådant stadgande meddeladt angående egendom, som genom gåfva eller testamente till hustrun gifven är med villkor att den henne enskildt tillhöra skall, då ege hustrun öfver den egendom och afkomsten deraf råda, der ej annorledes blifvit om förvaltningen föreskrifvet. Kan hustrun genom eget arbete något förvärfva, deröfver må hon ock råda.

11 Kap.

6 §. Ej må hustrun afyttra fast gods eller sälja något af lösören i boet, der hon ej eger den egendom sjelf förvalta, eller det sker med mannens samtycke och fullmakt; eller af de lösören, som till salu lemnade äro; eller att mannen är afvita, eller frånvarande, eller förlöper hustrun. Sitter hon då med barnen hemma, och tarfvar föda för sig och dem, eller är hon barnlös, och kan sig ej annorledes föda; eller tränger annan nöd: då må hon till nödtorft sälja; dock med nästa fränders råd och bifall, om det är fast gods, som säljes. Sker det annorledes; hafve mannen våld det köp, som med hustrun gjordt är, att rygga och återkalla, som i Handels-balken sägs:

dels ock att 4 och 6 §§ i Kongl. förordningen om boskildnad och undanskiftande af egendom i makars bo den 18 September 1862 skola erhålla följande förändrade lydelse:

4 §. Då boskilnad sökt är, förordne Rätten, *der hustrun det begär*, god man att *henne* biträda.

6 §. Den egendom, som man eller hustru undanskifta vill, varde under särskild vård satt, till dess öfver ansökningen dömdt blifvit: ege dock sökanden lyfta eller tillträda egendomen, der för densamma ställes borgen, som af Rätten godkännes. Då boskilnad af hustru sökt är, varde den egendom, som hon lyfta eller tillträda får, ställd under förvaltning af *henne eller hennes gode man, der sådan blifvit förordnad*. Är sådan egendom för gäld intecknad eller pantsatt; utgöre ej boskilnadsandsökningen hinder för egendomens utmätning eller försäljning: ege dock sökanden rätt att öfverskott af köpeskillingen emot borgen lyfta.

Riksdagen framhärdat etc.

Stockholm den 11 Maj 1874.

N:o 55.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 11 Maj 1874.

— — — — Andra Kammaren den 11 — —

Riksdagens underdåniga Skrifvelse, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition, angående upplåtelse till Nyköpings stad af åtskilliga delar utaf Nyköpings gamla slotts område.

(Stats-Utskottets Utåtande N:o 36.)

S. A. K.

Uti en den 30 sistlidne Januari till Riksdagen aflåten nådig proposition har Eders Kongl. Maj:t föreslagit, det Riksdagen måtte för sin del med-
Bih. till Riksd. Prot. 1874. 10 Saml. 1 Afd. 1 Band. 10 Häft. 3